

Stredoveká a novoveká Bratislava

V máji sa III.B trieda zúčastnila exkurzie po stredovekej a novovekej Bratislave. Pýtate sa, prečo? Veď v tomto meste bývame, študujeme, poznáme dávno historické centrum.

Až po dôslednej prechádzke mestom, ktorým nás sprevádzala pani profesorka Beáta Jánošová sme zistili, že mestom sme doteraz len narychlo prechádzali, maximálne sme si všímali pekné dievčatá s chalanov, obchody, reštaurácie...

Počas exkurzie sme sa dozvedeli zaujímavosti z našej histórie od stredoveku, obdivovali sme architektúru starých budov, spoznali sme miesta, kde žili a tvorili významné osobnosti.

Tieto informácie nám budú užitočné aj pri maturite z dejepisu, z umenia a kultúry, ale aj v slovenskom jazyku a cudzích jazykoch.

Exkurziu sme začali pri Dóme sv. Martina a na mieste, kde stála neologická synagóga.

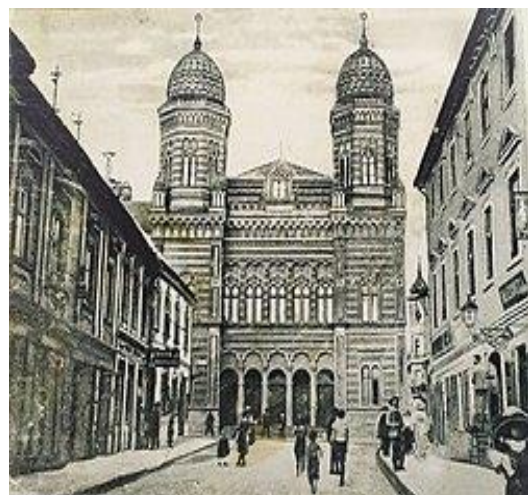
Dóm sv. Martina je najväčší aj najvýznamnejší kostol v Bratislave. Patrí k najnavštevovanejším historickým pamiatkam. Od 8. marca 2008 je sídelnou katedrálou bratislavského arcibiskupa, metropolitu Západnej provincie Slovenska. Miesto, na ktorom dnešná katedrála stojí, bolo viacvýznamovým centrom vznikajúceho mestského osídlenia. Stretávali sa tu cesty, vznikol trh, nachádzalo sa tu teda jadro vtedajšieho mesta, kde sa dá predpokladať aj kaplnka. Korunovácie boli najslávnejším obdobím v dejinách Dómu sv. Martina. Je to obdobie ohraničené rokmi 1563 – 1830, kedy bol korunovačným chrámom Uhorského kráľovstva. Konalo sa tu 19 korunovácií. Bolo tu korunovaných 11 kráľov, vrátane Márie Terézie a 8 kráľovských manželiek.

Neologická synagóga v Bratislave

Synagóga neologickej židovskej obce neďaleko Dómu sv. Martina stála až do roku 1969, vtedy bola zbúraná kvôli výstavbe Mosta SNP. Dvojpodlažnú budovu v maurskom štýle s dvoma oktogonálnymi vežičkami postavili v roku 1893 podľa projektu Dezsőa Milcha

Neologickú obec založila v roku 1871 skupina nespokojná so silným ortodoxným vedením (materskej) židovskej obce.

Synagóga bola postavená na námestí priliehajúcom k Dómu sv. Martina a často sa objavuje na historických pohľadoch. Objekt slúžil po vojne ako televízne štúdio. V malej miestnosti na prvom poschodí opatroval Eugen Bárkány zbierku judaík židovskej komunity.

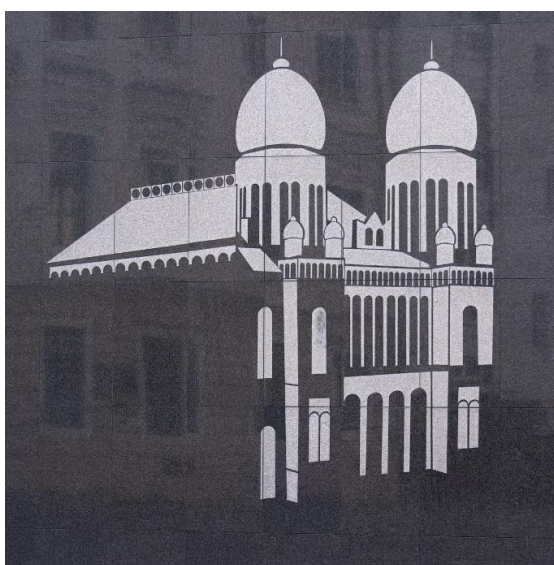
Tabule Desatora zo synagógy na Rybnom námestí

K zachovaným predmetom z bývalej neologickej synagógy patria tabule Desatora.

Na mieste bývalej synagógy osadili v roku 1997 Pamätník holokaustu a v roku 2012 tam v období turistickej sezóny postavili jej zmenšenú repliku.

Pamätník obetiam Holokaustu

Pamätník holokaustu sa nachádza na mieste bývalej neologickej synagógy asanovanej v roku 1969. Bol vybudovaný v roku 1996 na pamiatku 105 000 obetí holokaustu zo Slovenska. Memoriál je koncipovaný ako miesto verejnej pamäti, kde sa prekrývajú dve historické roviny, a to pripomenutie si samotného holokaustu a zároveň spomienka na bývalú neologickú synagógu, na ktorú si veľa Bratislavčanov dodnes pamätá. Súčasťou pamätníka s centrálnou nefiguratívnou plastikou s motívom Dávidovej hviezdy, ktorá spočíva na čiernom granitovom podstavci s hebrejským nápisom „zachor“ a slovenským „pamätaj“, je aj čierna stena so siluetou zničenej synagógy.

Korunovačná cesta

Počas korunovácie Márie Terézie bola Kapitulská ulica hlavným centrom osláv. Dnes už môžeme nájsť len korunky v dlažbe, no kedysi to bola hlavná cesta do Dómu sv. Martina, kde sa konali korunovácie. Traduje sa, že z hradu do Dómu cez celú Kapitulskú vedie tajná cesta. „Kapitulská sa v 60. rokoch 20. storočia prepadla a sú tam nepreskúmané chodby. Prechádzka Bratislavou začala pod hlavnou svetskou dominantou mesta - Bratislavským hradom. Vedie po trase korunovačných sprievodov, ktoré sa v Bratislave odohrávali od 16. storočia. Dnes ich pripomínajú každoročné Korunovačné slávnosti, začínajúce pri Dóme sv. Martina, cirkevnom symbole Bratislavy. Medzi jeho zaujímavosti patrí nádherná veža s pozlátenou napodobeninou uhorskej kráľovskej koruny, ktorá symbolizuje korunovácie uhorských kráľov. Ďalej treba sledovať na dlažbe ulíc symboly zlatej korunky, ktoré označujú smer korunovačného sprievodu. Úzkymi stredovekými uličkami sa možno dostať na Hlavné námestie s renesančnou Maximiliánovou fontánou, ktorá znázorňuje cisára Maximiliána II. v postave legendárneho rytiera Rolanda - ochrancu miest. Z námestia pokračovala trasa sprievodu do neďalekého Františkánskeho kostola a ďalej cez Námestie SNP až na dnešné Námestie Ľ. Štúra na nábreží Dunaja. Do roku 1939 sa nazývalo Korunovačné námestie, pretože bolo dejiskom záverečnej ceremónie korunovačných slávností. Čerstvo korunovaný uhorský kráľ vždy završil veľkolepú korunovačnú slávnosť tým, že na koni vystúpil na nízky korunovačný pahorok, na ktorom údajne mečom kráľa Štefana I. zamával smerom na všetky svetové strany.

Na vychádzke sme pokračovali po Sedlárskej ulici.

Uhorský snem

Palác bývalej Uhorskej kráľovskej komory bol postavený v 18. storočí ako sídlo najvyššej kráľovskej finančnej inštitúcie. V rokoch 1802 – 1848 tu zasadal Uhorský snem. Pripomína to niekoľko pamätných tabúľ: maďarská spomína snem; srbská oslavuje činnosť srbských poslancov; a tá v slovenčine pripomína národného vodcu Ľudovíta Štúra, ktorý slúžil ako poslanec snemu v rokoch 1847 – 1848 za mesto Zvolen. Ďalšia pamätná tabuľa informuje o vzácnej zbierke islamských rukopisov uznávaných organizáciou UNESCO. Snem mal významnú úlohu aj v boji za židovskú emancipáciu v Uhorsku. Práve tu dochádzalo medzi reformistami a konzervatívcami k sporom o to, či židom majú byť udelené občianske práva. V roku 1840 snem nakoniec schválil významný Zákon č. XXIX, ktorý umožnil židom sťahovať sa a usádzať sa v slobodných kráľovských mestách vrátane Bratislavy. Palác je dnes sídlom Univerzitnej knižnice v Bratislave.

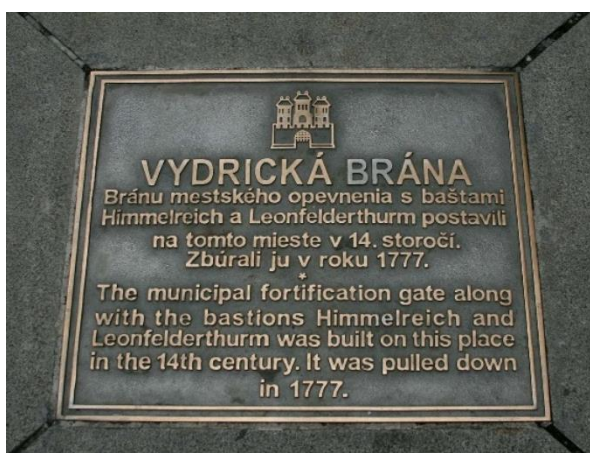
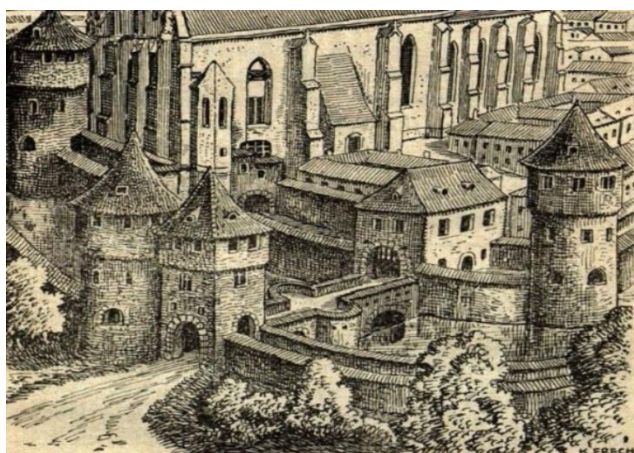

Mestské brány

Bratislava bola malým, no dokonale opevneným mestom. Hradby sa začali budovať už v 13. storočí. Do mesta sa vchádzalo spočiatku tromi mestskými bránami - Vydrickou, Laurinskou a Michalskou. Neskôr pribudla Rybárska brána. Mestské hradby tvoril dômyselný systém, pozostávajúci z múru, parkanu (niekoľko metrov širokého priestoru medzi vnútorným hradobným a vonkajším múrom nad priekopou stredovekých objektov), priekopy a valu. Predmestia, ktoré postupne budovali chudobnejší obyvatelia v priestore pred hradbami v prvej polovici 15. storočia, bolo potrebné pre obavy z husitských nájazdov opevniť systémom vysokých násypov a valov. Vznikla tak vonkajšia línia mestského opevnenia. Cez ňu bol vstup na vtedajšie predmestia cez ďalšie brány - Kozia, Schöndorfská, Špitálska, Dunajská a brána na Suchom Mýte. Vnútorne opevnenie, brániace stavebnému rozvoju mesta, dala zbúrať Mária Terézia v rokoch 1775 - 1778 a zo štyroch mestských brán sa zachovala iba jedna - Michalská. Vonkajšie opevnenie bolo asanované v začiatkoch 19. storočia.

Vydrická brána

Vydrická brána sa nachádzala v priestoroch pri Dóme sv. Martina, na konci dnešnej Panskej ulice. Bránou sa do mesta vstupovalo z Podunajskej cesty. Slovenský názov je odvodený od jej polohy, za opevnením sa nachádzala osada Vydrica. Práve v tejto oblasti sa nachádza zachovaná časť mestského opevnenia a zvyšky bášt či strážnych veží, ktoré sa neskôr prebudovávali na obytné domy.

Laurinská brána

Na opačnom konci ulice, ktorá sa volala Dlhá (dnes Panskú a Laurinskú) sa od 13. storočia nachádzala Laurinská (alebo Vavrinecká) brána. Jej obranu zabezpečovala Pekárska bašta. Polohu Laurinskej brány označuje mreža, zavesená na oceľových lanách nad dnešnou Laurinskou ulicou a pamätná tabuľa, umiestnená na chodníku.

Michalská brána

Jediná z brán mestského opevnenia, ktorá sa zachovala. Začali ju budovať v 1. polovici 14. storočia, prvá písomná zmienka o nej pochádza z roku 1411. V 16. storočí ju zvýšili a v rokoch 1753 - 1758 nadobudla súčasnú podobu. Pomenovaná bola podľa kostola sv. Michala, ktorý sa nachádzal pred mestskými hradbami a bol asanovaný v 16. storočí pri zosilňovaní opevnenia. Na vrchole veže vo výške 51 metrov je umiestnená socha sv. Michala autora Petra Ellera. Pred bránou bol postavený barbakan, ku ktorému viedol padací most (nesmela byť vystavená priamej paľbe nepriateľa), s úzkym podjazdom pre chodcov. O ňom sa hovorilo, že tadiaľ chodieval na popravy mestský kat. A kto vraj cezeň prejde a bude pritom rozprávať, ten do roka a do dňa zomrie. Maturanti poznajú trochu pozmenenú verziu, takže tiež pod bránou radšej mlčia, aby zložili skúšku dospelosti...

Ponad bývalú priekopu vedie k Michalskej bráne v súčasnosti Most sv. Michala z polovice 18. storočia. Pod bránou sa nachádza nová atrakcia bratislavského centra - Nultý kilometer s názvami významných svetových miest a ich vzdialenosťou od Bratislavy.

Rybárska brána

Rybárska brána bola najmenšou a najmladšou zo štyroch obranných brán. Vybuďovali ju pravdepodobne v polovici 14. storočia a pôvodne slúžila pre obyvateľov mesta - mesto spájala s predmestím, kde žili rybári, mäsiari či garbiari. V roku 1529, v čase tureckých nájazdov, bola zamurovaná. Priechod, ktorý zostal, slúžil len ako bránka pre peších. Jej funkčnosť mala byť plne obnovená v roku 1717, padol aj návrh na jej premenovanie. Mala sa nazývať Belehradskou, no napokon jej ostalo pomenovanie Rybárska. Priechod bol obnovený až v rokoch 1754 - 1756, počas panovania Márie Terézie. Brána bola premenovaná na Tereziánsku bránu. V roku 1776 však bola brána na príkaz Márie Terézie zbúraná. Kamenné platne z mosta ponad priekopu boli využité pri výstavbe mestského divadla. V roku 1990 boli objavené časti muriva Rybárskej brány, ktorej polohu dovtedy historici odhadovali len podľa nájdených prameňov. Verejnosti môže nahliadnuť na jej zvyšky cez sklo pri Národnom divadle, jej polohu pripomína i pamätná tabuľa, umiestnená na chodníku.

Mestské opevnenia

Múry opevnenia boli z kameňa, hrubé od 130 do 160 cm. Svoju definitívnu podobu získali v prvej polovici 16. storočia, keď bolo opevnenie posilnené v obave pred tureckými nájazdmi. V novoveku postupne hradby strácali na význame a na príkaz cisárovnéj Márie Terézie v r. 1775 bola ich veľká časť zbúraná alebo zastavaná, priekopy boli z hygienických dôvodov zasypané a mesto zjednotené s predmestiami. Do dnešného dňa sa zachovali z pôvodného mestského opevnenia len Michalská brána a časť hradieb pozdĺž Staromestskej ulice spolu s dvoma vežami Vtáčou baštou a Severozápadnou vežou. V čase výstavby mosta SNP v 70. rokoch 20. storočia bol počas demolácií domov na dnešnej Staromestskej ulici odkrytý veľký úsek opevnenia. V priebehu 80. a 90. rokov 20. storočia bolo opevnenie renovované do dnešnej podoby.

Academia Istropolitana

Málokto z našej triedy vedel, kde sa nachádza.

Univerzitu založil v 16.storočí Matej Korvín. Poznáme ju aj pod názvom Academia Istropolitana. Bola najstaršou univerzitou na území Slovenska.

Založením Univerzity Istropolitany v roku 1465 sa začali písať dejiny vysokého školstva na území dnešného Slovenska. O dva roky neskôr začala svoju činnosť štyrmi fakultami - teologickou, právnickou, lekárskou a umeleckou (filozofickou). Dnes je budova sídlom Divadelnej fakulty Vysoké školy múzických umení a patrí medzi sedem Národných kultúrnych pamiatok v Bratislave. Po univerzite je pomenovaná planétka (11614) Istropolitana.

Názov Istropolis (príd. meno Istropolitana) je grécky názov Bratislavy a znamená Dunajské mesto (Ister = Dunaj; Polis = mesto).

Grécky pôvod je tiež dôvodom, prečo sa používa výraz Academia; podstatné meno univerzita je latinského pôvodu.

Reduta

Budova Reduty, dnešného pôsobiska Slovenskej filharmónie, patrí v súčasnosti k najvýznamnejším historickým kultúrno – spoločenským a reprezentačným stavbám starého mesta. Budova dnešnej Reduty stojí na mieste bývalej tereziánskej sýpky, postavenej na príkaz Márie Terézie roku 1773. Na jej návrhu sa podieľali budapeštianski architekti D. Jakaba a P. Komora. Realizácia novostavby v neobarokovom štýle bola v rokoch 1913 – 1919. Objekt bol uvádzaný do prevádzky postupne vzhľadom na vypuknutie I. svetovej vojny. Na výzdobe fasády a interiérov sa podieľali mnohí slovenskí i zahraniční majstri. Medzi najväčšie zaujímavosti patria krásne nástenné dekorácie interiéru, pozoruhodné farebné vitráže s rôznymi kompozíciami, vzácne sklenené výplne s leptanou jemnou ornamentikou. Zaujímavosťou je i to, že Reduta patrila k prvým stavbám Bratislavy, v ktorých boli aplikované moderné železobetónové konštrukcie.

Hrad, Hradný kopec

Majestátny hrad vynímajúci sa na kopci 80 m nad Dunajom je už po stáročia symbolom Bratislavy. Hradný kopec bol odpradáva osídlený vďaka svojej strategickej polohe. Vystriedali sa tu Kelti, Rimania, Germáni, Slovania a Maďari. Počiatky dnešného hradu siahajú do 13. stor. Z tohto obdobia pochádza najväčšia, tzv. Korunná veža hradu. V 15. storočí bol pôvodný menší hrad zbúraný a nahradený dodnes zachovanou stavbou.

V nasledujúcich storočiach nasledovali početné prestavby a úpravy, dobudovalo sa opevnenie, vďaka ktorému sa z hradu stala pevnosť. Posledná veľká prestavba v 18. storočí zmenila hrad na prepychovú barokovú rezidenciu s elegantnými francúzskymi záhradami. V roku 1811 bol celý hradný areál obrovským požiarom úplne zničený a ponechaný napospas osudu.

Znovu bol rekonštruovaný až v druhej pol. 20. stor. Hrad bol počas svojej histórie sídlom uhorských kráľov a boli tu uchovávané korunovačné klenoty. Dnes tu nájdete predovšetkým historické múzeum. Poslaním múzea je dokladovať vývin spoločnosti na Slovensku od stredoveku po súčasnosť. Okrem atraktívnych výstav je súčasťou prehliadky múzea pôsobivý interiér Hradu. Obdivovať môžeme honosné schodisko z čias Márie Terézie, Korunnú vežu s krásnym výhľadom na mesto a okolie.

SND

Slovenské národné divadlo je jednou z najvýznamnejších kultúrnych inštitúcií Slovenska.

1. marca 1920 bola v divadle prvá premiéra opery Bedřicha Smetanu – Hubička.

Dejiny historickej budovy SND na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave však siahajú až do roku 1776.

Vtedy na jej mieste stálo mestské divadlo, ktoré dal postaviť gróf Juraj Csáky.

Dnešnú budovu postavenú v eklektickom štýle otvorili v roku 1886.

Grasalkovičov palác + záhrada

Grasalkovičov palác je sídlom prezidenta Slovenskej republiky od roku 1996, prešiel rozsiahlou rekonštrukciou do pôvodnej podoby zo šesťdesiatych rokov 18. storočia. Palác dal postaviť gróf Anton Grasalkovič (Grassalkovich), šľachtic chorvátskeho pôvodu a jeden z najvýznamnejších uhorských politikov. V tom období slúžil ako letné sídlo a stál za mestom. Gróf Grasalkovič bol obľúbencom cisárovnej Márie Terézie. V paláci usporadúval početné letné slávnosti a bály, na ktorých sa zúčastňovali členovia cisárskeho dvora. V roku 1775 ho navštívila aj samotná Mária Terézia.

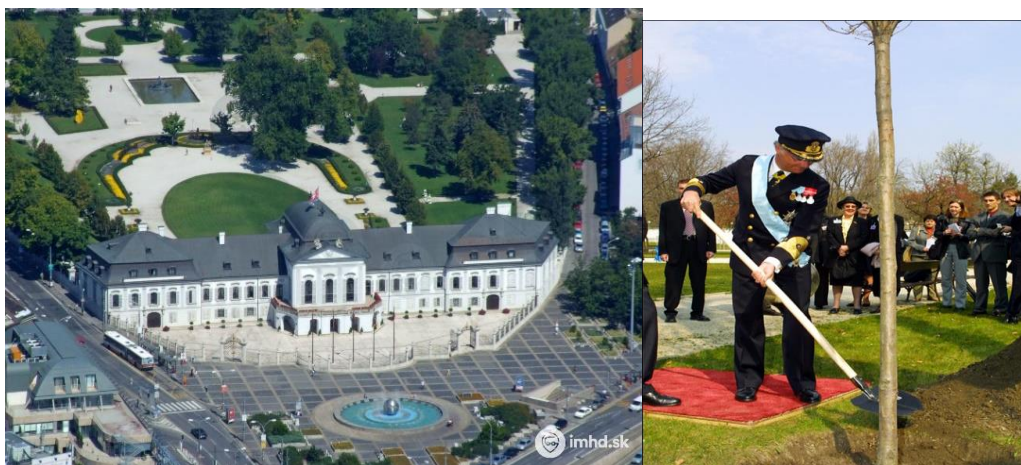
Medzi významnými hosťami bol aj hudobný skladateľ Joseph Haydn, ktorý tu uvádzal premiéry svojich diel. Poslednými obyvateľmi Grasalkovičovho paláca počas Rakúsko-Uhorska bol arciknieža Fridrich s manželkou Izabellou. Počas 1. svetovej vojny bolo v paláci vojenské veliteľstvo, počas 2. svetovej vojny ho upravili na rezidenciu prezidenta Slovenského štátu. V období socializmu užívala budovu mládežnícka pionierska organizácia.

Vo vstupnej hale sa nachádza schodisko s unikátnou sochárskou výzdobou a prejsť možno aj do Záhradnej sály.

Hlavná sála na prvom poschodí má čiastočne pôvodnú pozlátenú štukovú výzdobu. V minulosti slúžila ako koncertná miestnosť a dnes je miestom oficiálnych prijatí a podpisov dôležitých zmlúv. Prijímacím salónom hlavy štátu je bývalá hudobná sieň, v ktorej sa zachovala časť dreveného obloženia a tiež obrazy predstavujúce alegórie hudby, spevu a tanca.

Za palácom sa nachádza krásna záhrada vo francúzskom štýle. V záhrade sa nachádza aj socha Márie Terézie, fontána Mladosť a avantgardné sochy od súčasných umelcov.

Tradíciou prezidentskej záhrady je aleja prezidentov, kde každá hlava štátu pri príležitosti návštevy Bratislavy zasadí malý dubový stromček, ktorý pripomína významnú udalosť jej pobytu v Bratislave.

Rolandova/Maximiliánova fontána

1. legenda: Podľa legendy bol Roland putovný rytier, ktorý navštevoval európske mestá. S ťažkým mečom Durandal chránil chorých, slabých, pocestných a hrou na lesnom rohu podvečer uspával deti. Obľubu si vyslúžil u starých aj mladých a keď zomrel tak mu aj v Prešporku mali prajní mešťania postaviť fontánu.

2. povera: Na Silvestra sa údajne otočí okolo vlastnej osi a pokloní sa smerom k niekdajšej Radnici (strašidelnému domu), v ktorej boli zložené hlavy sťatých radných pánov po neúspešnom vyjednávaní s Turkami obliehajúcich mesto. Týmto spôsobom im vzdáva česť.

3. povera: Na Veľký piatok zvykne zostúpiť z podstavca, aby prevetral svoj meč. Zaženie sa ním na všetky svetové strany, aby obyvateľom mesta pripomenul, že je pripravený ho chrániť.

Skutočný Roland mal žiť v časoch franského (nemeckého) cisára Karola Veľkého niekedy na prelome 8. a 9. storočia. Eberhardova kronika hovorí, že 15. augusta 778 prepadli zadný voj Karolovho vojska Mauri. Pri

jeho obrane v Roncesvalleskom priesmyku v Pyrenejách zahynul Hruotlandus, správca normandského pobrežia a popredný člen Karolovej vojenskej družiny. O Hruotlandovi - Rolandovi sa začali rozprávať príbehy a postupne sa stal legendou, ktorej obľúbenosť vzrástla so vznikom starofrancúzskej Piesne o Rolandovi z rokov 1066-1096.

Roland sa stal symbolom čestného bojovníka a ochrancu práv chudobných a slabých. Nemecké mestá boli prvé, ktoré si sochu rytiera začali stavať na námestiach a trhoviskách. Jedného z najväčších a najkrajších majú v nemeckých Brémach.

Priviléžia kráľovského mesta

Výsady slobodného kráľovského mesta, ktoré prešporským mešťanom udelil uhorský kráľ Ondrej III. patria medzi najdôležitejšie písomné dokumenty späté s históriou Bratislavy, pričom ide o prvý známy mestský dokument. Vo štvrtok 2. decembra uplynie od udelenia výsad 730 rokov.

Rozsiahlymi mestskými privilégiami, ktoré udelil uhorský kráľ Ondrej III. Bratislave 2. decembra 1291 potvrdil jej začlenenie do sústavy kráľovských miest. Príčinou, prečo boli výsady vydané aj na uhorské pomery tak neskoro - väčšina miest získala privilégia v rozmedzí od 40. do 70. rokov 13. storočia - bolo silné postavenie župana, ktorý nemal záujem o premenu podhradia na mesto po právnej stránke.

Privilégium kráľa Ondreja III. teda dovŕšilo a potvrdilo samostatné mestské orgány nezávislé od kráľovského župného úradu tým, že vyňalo mesto spod právomoci župana. Okrem toho rozvíjajúce sa mesto utrpelo vo vojenských konfliktoch v 70. a 80. rokoch 13. storočia viacero škôd, ktoré sa mali týmto spôsobom zo strany panovníka napraviť.

Medzi ďalšie dôležité výsady z celkove dvadsiatich dvoch, patrilo napríklad právo slobodnej voľby richtára, ktorý mal spolu s dvanástimi prisaznými vykonávať súdnu právomoc, oslobodenie od platenia pozemkovej dane, uhorskí a zahraniční obchodníci získali právo predávať v meste slobodne svoj tovar, Bratislava bola oslobodená od mýta a mala možnosť opevniť sa.

Hospodárske výsady udelené mestským privilégiom z roku 1291 a ďalšími privilégiami vychádzali z prirodzených predpokladov a zabezpečovali hospodársky rozvoj Bratislavy. Vyberanie daní a dávok bolo v rukách mestskej správy. Okrem toho mesto viedlo správu vlastného majetku, ktorý tvorili úradné a iné budovy, vinohrady, lúky, polia a pasienky. Mesto malo príjmy aj z rybolovu, poľovačiek, ako aj z prenájmu kameňolomu. Bohaté príjmy plynuli tiež z prenájmu nehnuteľností. Mestská rada mala na starosti aj správu poddanských obcí, pričom tieto osady tvorili už od 13. storočia súčasť mestského majetku a boli prameňom značných príjmov.

Radnica

Stará radnica v Bratislave je historická budova na Hlavnom námestí v Bratislave a patrí medzi najstaršie budovy. Tvoria ju viaceré budovy - Jakubov dom, Pauerov dom, Ungerov dom a Aponiho palác. Boli postavené v rôznych umeleckých slohoch. Pôvodná časť radnice je dom s vlastnou vežou na východnom okraji námestia.

Budova sa používala ako mestská radnica od 15. storočia do neskorého 19. storočia. V tom období slúžila aj iným účelom - väzenie, mincovňa, miesto konania obchodov a osláv. Používala sa ako depozitár zbrojnice a mestský archív.

Bola postavená v gotickom štýle v 15. storočí ako výsledok spojenia viacerých domov. Hlavnú budovu vedľa veže dal postaviť richtár Jakub v 14. storočí, samotná veža, pôvodne gotická bola postavená v 13. storočí, podľa vtedajšej toskánskej módy. Neskôr prešla mnohými zmenami a rozšíreniami.

V súčasnosti sa v budove nachádza Mestské múzeum s expozíciou o histórii Bratislavy. Medzi vystavované exponáty patria nástroje na mučenie, staromestské žaláre, historické zbrane, brnenia, maľby a miniatúry.

Jednou z atrakcií je aj delová guľa vstavaná do steny veže, ktorú vystrelili Napoleonovi vojaci v 19. storočí.

Primaciálny palác

Primaciálny palác je palácová stavba na Primaciálnom námestí v Bratislave a zároveň sídlo ostrihomského arcibiskupa. Dnes je palác sídlom primátora hlavného mesta Bratislavy; niektoré jeho časti slúžia expozícii Galérie mesta Bratislavy.

Na mieste dnešnej palácovej stavby stál už v stredoveku hospodársky dom ostrihomského arcibiskupa, v ktorom bývali správcovia arcibiskupských majetkov. Palác vznikol pravdepodobne už pred 13. storočím na základoch starej antickej stavby. Biskupský dom sa spomína v listine z roku 1370, kaplnka dokonca už o štvrté storočie skôr.

Začiatkom 20. storočia prišli prešporskí radní s myšlienkou rozšíriť priestory mestského magistrátu, sídliaaceho dovtedy vo vedľa stojacej Starej radnici. Pre magistrát sa budova arcibiskupského paláca, i napriek pokročilej devastácii pôsobiaca honosne, javila ako veľmi vhodná. Poskytovala dôstojné reprezentačné priestory, ktoré v radnici chýbali. Padlo rozhodnutie o jej kúpe a po úspešných rokovaniach s arcibiskupským úradom sa v auguste 1903 stala majetkom mesta a je ním dodnes.

Fontána so súsoším sv. Juraja

Súsošie vzniklo pred rokom 1658, kedy ho popísal návštevník arcibiskupskej záhrady saskoweimarský vyslanec Müller. Bolo súčasťou vodnej nádrže - rybníka. Socha sv. Juraja predstavuje patróna arcibiskupa Juraja Lippaya. Svätý Juraj na koni kopijou zápasí s trojhlavým drakom. Jurajov boj s drakom symbolizuje úsilie katolíckej cirkvi vyhnáť reformáciu z mesta. Povešť hovorí, že Juraj zachránil pannu menom Dúbravka z pazúrov draka a získal si jej ruku. Každý rok na Juraja kamenný rytier ožije, zvrhne sa na koni a pokloní sa obyvateľom mesta.

Zrkadlová sieň

Bola vytvorená prepojením viacerých miestností lemovanými zrkadlami a damaskovými kobercami. V Zrkadlovej sieni paláca bol v roku 1805 podpísaný Bratislavský mier. V roku 1848 tu posledný korunovaný panovník Ferdinand V. podpísal marcové zákony a v roku 1968 tu podpísali zákon o federatívnom usporiadaní Československa. V sieni sa konali otváracie zasadania Uhorského snemu.

Mgr. B. Jánošová
M. Janvarsová, A. Kovačovská, III.B